

جیش اسامه

جیش اسامه، نام آخرین سپاه فراهم شده به دستور پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) برای دفاع در برابر حملات امپراطوری روم بوده است.

فهرست مندرجات

- ۱ - معرفی اجمالی
- ۲ - اطاعت از فرمانده منصوب
- ۳ - دعای پیامبر
- ۴ - بازگشت لشکر
- ۵ - اصرار پیامبر و انکار معاندین
- ۶ - حرکت لشکر
- ۷ - پانویس
- ۸ - منبع

معرفی اجمالی

چون پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم)، در آخر ذی‌الحجه از حجة الوداع به مدینه بازگشت، در ماه محرم سپاهی به سوی شام فرستاد، رابتی بست و به بنده آزاد کرده خود، اسامه بن زید بن حارثه سپرد و در حالی که برخی از بزرگان مهاجر و انصار در آن بودند، وی را امیر کرد و امر نمود که سپاه را به سرزمین بلقاء و داروم تا اردن از فلسطین و مشارف شام، همان‌جا که پدرش و جعفر بن ابی‌طالب به شهادت رسیده بودند، ببرد.^[۱] ابن‌واضح یعقوبی، احمد بن ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، ج ۱ ص ۵۰۹.

اطاعت از فرمانده منصوب

جوانی اسامه و حضور بزرگان مهاجر و انصار مسئله‌ای بود که در این سپاه جریاناتی را موجب گردید. مورخین می‌گویند ابوبکر و عمر نیز از لشکریان بودند و مردمی به سخن آمدند و گفتند: (اسامه) جوان و هفده ساله است، پیامبر جوانی تازه سال را بر بزرگان مهاجرین و انصار ریاست و امارت داده است. پس چون زمزمه‌ها بالا گرفت رسول خدا با حال بیماری که داشت به مسجد آمد بر فراز منبر فرمود:
«به من خبر رسیده که قومی در باب فرماندهی اسامه سخنانی گفته‌اند و بر او طعن زده‌اند اگر هم اکنون بر اسامه طعن می‌زنید پیش از این بر پدرش نیز طعن زدید با این‌که هر دو به راستی برای فرماندهی شایستگی داشتند. لشکر اسامه را روانه کنید. لشکر اسامه را روانه کنید، لشکر اسامه را روانه کنید.» سه بار تکرار کرد «آن‌گاه از منبر فرود آمد. پس مردم با شتاب روی به بار و بنه خویش نهادند به سپاه پیوستند و اسامه سپاه خود را در یک فرسنگی مدینه جایگزین کرد.^[۲] مقدسی، مطهر بن طاهر، البدء و التاریخ، ج ۵، ص ۵۹.

دعای پیامبر

اما چون خبر رسید که بیماری پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) سخت‌تر شده است، اسامه از لشکرگاه خود به حضور پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) آمد، سر فرود آورد و رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) را بوسید. آن حضرت سخنی نمی‌گفت، ولی دست‌های خود را به آسمان برافراشت و بر شانه اسامه نهاد. اسامه گوید: دانستم که مرا دعا می‌فرماید.

بازگشت لشکر

اسامه به لشکرگاه خود بازگردید و چون صبح دوشنبه شد حال پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) بهتر و آسوده‌تر بود و به اسامه فرمود که هم امروز صبح در پناه برکت خدا حرکت کن. اسامه با ایشان تودیع کرد و به لشکرگاه خود بازگردید و فرمان حرکت صادر کرد و همان هنگام که خودش می‌خواست سوار شود، فرستاده‌ای که برخی او را همسر اسامه و برخی فرستاده‌ای از سوی مادرش ام‌ایمن و برخی کس دیگرش دانسته‌اند- رسید که پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) در حال رحلت از دنیا است. او و عمر و ابو عبیده بازگشته بر در خانه رسول خدا آمدند و پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) ظهر روز دوشنبه، دوازدهم ربیع الاول رحلت کردند و مسلمانانی که در جرف تجمع کرده بودند به مدینه بازگشتند.^[۳] کاتب واقفی، محمد بن سعد، طبقات الکبری، ج ۲، ص ۱۴۶.

اصرار پیامبر و انکار معاندین

در هر صورت لشکر اسامه - که پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) بنا به دلایلی که به درستی بر همه معلوم نیست- در اعزام آن اصرار می‌ورزید، حرکت نکرد و برخی از صحابه که از همان ابتدا به عمل رسول اکرم طعنه می‌زدند به بهانه‌هایی به مدینه بازگشتند که می‌دادا رسول خدا رحلت نماید و آنان از امارت و ریاستی که در پیش بودند، بی‌نصیب بمانند. این که چرا رسول اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) علی بن ابی‌طالب را با آن سپاه همراه نکردند و به همراهی

دیگران و نیز حرکت سپاه تاکید می‌کردند، سوالاتی است که ذهن اندیشمندان را به خود مشغول داشته است که شاید برخی گره‌های این معما با طفره رفتن برخی از حرکت با سپاه، گشوده شود.

حرکت لشکر

پس از رحلت رسول اکرم و پیشامد **سقیفه** که منجر به خ [] لاف ابوبکر گردید، وی در صدد برآمد تا سپاه اسامه را راهی کند. سرانجام این امر با مخالفت‌هایی که به خاطر خطر سپاه **مسیلمه کذاب** و **مرتدان** انجام شد، با سه هزار سرباز، به راه افتاد.
[۴] ابن خلدون، عبدالرحمن، العبر، ترجمه عبدالمحمد آیتی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ج اول، ۱۳۶۳، ج ۱، ص ۴۶۶.

پانویس

- ↑ ابن‌واضح یعقوبی، احمدبن‌ابی یعقوب، تاریخ یعقوبی، ج ۱ ص ۵۰۹.
- ↑ مقدسی، مطهربن‌طاهر، البدء و التاریخ، ج ۵، ص ۵۹.
- ↑ کاتب واقدی، مجدبن‌سعد، طبقات الکبری، ج ۲، ص ۱۴۶.
- ↑ ابن خلدون، عبدالرحمن، العبر، ترجمه عبدالمحمد آیتی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ج اول، ۱۳۶۳، ج ۱، ص ۴۶۶.

منبع

سایت پژوهه، برگرفته از مقاله «جیش اسامه»، تاریخ بازیابی ۱۳۹۵/۱۰/۱۸.